

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, Debelo tiskana beseda stane Din 1.— Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane poštna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 104.

Sreda, 28. decembra 1932.

Leto VII.

Gospod minister, Gospod senator, Gospod narodni poslanec!

To pismo je poslalo centralno tajništvo delavskih zbornic vsem p. n. ministrom, senatorjem in narodnim poslanecem.

Na mnogobrojnih zborovanjih in sestankih so izrekli delavci svojo zahtevo, da se uvede zavarovanje za nezaposlenost.

Kongres delavskih zbornic, na katerem so bile zastopane vse delavske grupacije naše države, je pred nekoliko dnevi izrekel isto zahtevo. Poleg tega je zahteval kongres nujno pomoč nezaposlenim, ki naj bi jim jo nudile javne korporacije. Kongres je bil mnenja, da je za podporo nezaposlenih treba najmanj sto milijonov dinarjev.

Vidimo, da apel delavskih organizacij in delavskih zbornic ni ostal glas vpijočega v puščavi. Zakonodajni korporaciji je predloženo odobrenje kredita v znesku 51 milijonov dinarjev za javna dela, za podporo nezaposlenim delavcem, za podporo nezaposlenih in za podporo siromakov. Neglede na to, da menimo, da bi bila morala biti ta vsota večja vidimo v tem predmetu zmagajo načela, da je dolžnost javnih korporacij, boriti se proti nezaposlenosti in podpirati nezaposlene, ki niso nezaposlenosti zakrivali sami. Zato Vas prosimo ob enem, da glasujete v načelu za ta predlog ter zahtevate zvišanje kredita.

Vrlo je važno ob enem, da se ne prezre poljedelski delavci. Opozorjamo Vas, da se vprašanje tiče nad dvestotisoč rodbin, katerih prehrana se more oskrbeti le, če se ustanovi javni žitni fond v vsaki občini. Poslali smo tiskani referat o tem vprašanju ter jasen predlog, da vsak posestnik, ki ima nad 9 katastrskih jutrov zemlje, prispeva po 5 kilogramov žita ali koruze na jutro v ta fond. Sedaj je prilika, da se to težko vprašanje reši zakonitim putem.

Za centralni sekretariat delavskih zbornic:

dr. Živko Topalović.

Priznanje načela.

S tem, da je narodna skupščina votirala večji kredit za olajšanje socialnih razmer v državi, je priznано važno načelo, da je država dolžna voditi enako brigo za vse državljane. To je načelo, na katerem bo delavstvo gradilo dalje svoje opravičene zahteve, predvsem uvedbo obveznega zavarovanja za nezaposlene in zavarovanja za starost in onemoglost.

Načelo samo sicer še ne pomeni mnogo. Pomembnejše je izvajanje zdravega načela. Gospodarske in socialne razmere, ki danes pretresajo ves svet, vso družbo v nje temeljih, danes niso več pojav trenutka, krajše krize, marveč so trajne posledice gospodarskega sistema in njega razvoja. Zle posledice razvoja bo mogoče omiliti le z doslednim izvajanjem načela, da je družba odgovorna za vse pojave v družbi in da mora zaradi tega tudi izvesti potrebno socializacijo, ki obstoja zaenkrat v tem, da uvede obvezno zavarovanje za nezaposlene ter stare in onemogle delavce. To zavarovanje poleg obstoječega socialnega zavarovanja za bolezen in nezgodo, pomeni v miniaturni socializacijo človeške družbe, ker z njim prevzema družba solidarno odgovornost za eksistenco delov-

Akcija za nezaposlene.

Samo v socialnem zavarovanju za delavce je padlo članstvo do letošnje zime za 25.000. Med njimi je gotovo prav mnogo delavcev in nameščencev, ki so brez vsakršnih pomočkov za življenje. Nezaposleni pa niso samo ti siromaki, marveč jih je še mnogo iz drugih panog, katerih število pa statistično ni ugotovljeno.

Glad in mraz pretresata te naše sotrpine, te člane naših vrst. Zato je naša etična dolžnost, da jih ne puščamo v bedi propasti ter da nosimo z njimi vsaj del bremen, ki jih nalaga današnji čas tudi — nam.

Potrebno je, da pri tej akciji sodeluje vse prebivalstvo.

Ustanovil se bo akcijski odbor, ki bo imel po vseh krajih svoje odbore, v katerih bodo tudi zastopniki naših strokovnih organizacij, da tam vrše svojo sodružno dolžnost.

Sklenilo se je, da v mesecu decembru, januarju, februarju in marcu prispevajo podjetja po 4 Din za vsakega delavca, delavec pa vsak zase 2 Din na mesec po vsej Dravski banovini.

Prispevke v Ljubljani, Mariboru in Celju bodo zbrale tamkajšnje občinske akcije, prispevki ostalih obratov pa se bodo pošiljali Osrednjemu pomožnemu odboru Dravske banovine, ki jih bo odkazoval pristojnim akcijam.

Zneske z dežele bo zbirala hranilnica Dravske banovine v Ljubljani, v omenjenih treh mestih pa občinske akcije.

Nekateri delodajalci izjavljajo, da delavstvo ne mara sodelovati. Na tem mestu še enkrat povdarimo, da delavstvo bo sodelovalo ne samo finančno, ampak tudi v akcijskih odborih po svojih zastopnikih, dasi ve, da samo za razmere ni odgovorno in da bi, če bi bil sistem socialen, takih razmer ne bilo treba. Delavstvo prenaša bedo samo in ve, kako grozna je velika nezaposlenost za sodruge in sodružice, za tovariše in tovarišice.

Torej sedaj pomoč! Potem pa delo, delovanje, da taka pomoč ne bo potrebna!

Zaupnica francoski vladi.

379 glasov za, 166 proti. — Boncour računa s sodelovanjem malih držav.

Francoska vladna izjava je bila sicer sprejeta še dovolj zadovoljivo. V razpravi je pa Boncour posebej poudaril, da bo njegova vlada nadaljevala Herriotovo zunanjo politiko v zmislu francoskega konstruktivnega načrta. Boncour je proti enostranski politični kontroli, ki jo pridržuje verzajlska mirovna pogodba velesilam, ker ima znake terorja, oziroma prisilne politike. Medsebojna politična kontrola mora biti lojalna, da pomirja in zbližuje. Socialist Leon Blum je izjavil, da njegova stranka z izjavo v splošnem sogla-

ša, pridržuje si pa svoje mnenje glede saniranja državnega proračuna, ki je pasiven za več milijard. Ne gre namreč, da bi se sanacija izvršila na račun delavstva in konsumentov, namesto na račun kapitala in bogatih rentnikov.

Po razpravi o vladni deklaraciji je bilo glasovanje. Za zaupnico je glasovalo 379 poslancev, proti pa 166. S svojim nastopom je Boncour odbil elemente srednjih strank in je večina bolj levičarska, toda homogenejša kakor je bila Herriotova.

Dogovor severozahodno čeških rudarjev.

Z veljavo do 30. junija 1933. Uspeh zedinjenih rudarskih zvez.

Po dolgotrajnih pogajanjih med rudniškimi podjetniki in zastopniki rudarskih organizacij je bil dne 14. t. m. sklenjen dogovor za dobo od 1. januarja do 30. junija 1933. Pogodba velja za severozahodno Češko, kjer so hoteli podjetniki znižati plače. Organizacije so zahtevale veljavnost dogovora za eno leto. Rudarji so s tem zavarovani kolikor toliko za najhujše pomladanske mesece pred velikimi odpusti. Pred potekom dogovora se bodo zopet pričela pogajanja za podaljšanje pogodbe.

Odpusti se smejo izvršiti le v nujni potrebi sporazumno z zastopniki delavcev.

Pogodba je bila sklenjena v ministrstvu za javna dela.

nih sil, ki vse ustvarjajo, nimajo pa sicer deleža na dobrinah, ki so jih ustvarjali in ustvarili s svojimi rokami ali s svojim umom.

Priznanje načela te dolžnosti pomeni velik korak naprej. Toda delavstvo ne sme pozabiti tega priznanja, marveč mora dosledno zahtevati svoje pravice, ki so prav tako utemeljene, kakor priznanje, da je briga za posledice krize predvsem dolžnost javnih korporacij, to je družbe.

Tarifne pogodbe v Nemčiji zopet v veljavi

Nemška vlada je razveljavila Papenovi odredbi z dne 5. septembra t. l. Naredba z dne 5. septembra se je tikala mezd v zmislu sklenjenih tarifnih pogodb, po kateri so se ukiniti tarifni pogoji. Sedaj je vlada to naredbo razveljavila in stopijo tarifne pogodbe in tarifne mezde zopet v veljavo. V veljavi utegne ostati naredba najdalje prehodno do 31. januarja 1933, da ne nastane materialna škoda zaradi sklenjenih naročil. To dejstvo pa mora potrditi posebna mešana komisija. Naredbe o znižanih rentah pa vlada noče razveljaviti.

Ogrska volilna reforma?

Ogrski ministrski predsednik Gömbös je dal nekaj pojasnil o svoji reformi za državni zbor. Predvsem se zmanjša število poslancev od 245 na 200 ter parlament sestavlja iz treh vrst poslancev. Deset odstotkov poslancev (to je 20) se vzame iz stare poslanske zbornice, 50 jih bodo volile interesentske skupine, 130 bo pa izvoljenih v tajnih velitvah. To bi bil italijanski sistem v milejši obliki. V ta namen bo vlada organizirala poklicne zbornice. Družbe se bodo pa organizirale posebej, da ne bodo plačevale visokih prispevkov. Volitev 20 poslancev iz parlamenta hoče ščititi izkušene parlamentarce. Ni pa še določeno, ali se bo volilo po okrajih kakor doslej ali po listah.

Dunajska občina za socialno skrbstvo.

Dunajska občina je ostala tudi v sedanji krizi zvesta svojemu načelu, da se pri štednji ne smejo niti za paro skrbeti krediti za socialno skrbstvo.

Dunajska občina, ki je v socialnodemokratskih rokah, je zaradi tega votirala v socialno-skrbštvne namene 90.6 milijonov šilingov (to je, eno milijardo dinarjev) v proračunu za 1933. Lahko se reče, da dunajska občina porabi blizu ene tretjine svojih dohodkov za omiljenje socialnih neprilik. Ne more pa seveda ob splošni bedi v milijonem mestu odpraviti vse bede, zakaj tudi na Dunaju se manjšajo prihodi iz občinskih dohodkov ter mora občina črpati svoje dohodke predvsem od velikih investicij, ki jih je izvedla v zadnjih letih.

Tudi v novem letu bo občina investirala 47 milijonov šilingov, gradila bo 4900 novih stanovanj, za kar bo rabila 50 milijonov šilingov.

Vse to poleg drugih investicij; v proračunu pa ni nobene postavke za bankete in sprejeme. Občina torej ne bo prirejala nikakršnih svečanosti, ker je — kriza. Prejemki gospodarskih podjetij občine, ki so deloma pasivna, se poravnava s splošnimi prejemki, ker so podjetja, razen tramvaja, aktivna.

Dunajski občinski proračun je dovoljen v primeri s proračuni drugih velikih mest, ker nima dolgov in je znesek za odplačevanje dolgov nezaten.

Dunajska socialistična finančna politika je pravilna, ker občina ne dela dolgov, marveč obdaruje kapitaliste. To je bil predpogoj za to, da ima dunajska občina v sedanji krizi stabilnejše gospodarstvo kakor druga mesta po svetu.

Kongres nemške socialne demokracije je sklican v Frankfurt v Me-

ni dne 12. marca 1933. Te dni je 50. obletnica smrti Karla Marksa in bo kongres, da dostojno praznuje spomin velikega učitelja, izdelal deklaracijo, s katero priznava Marksove nauke, kar ima predvsem namen, da utrdi načelo in smernice stranke ter da ji da ob enem potrebno gibčnost in utrdi enotnost. Sodrugi Hilferding bo poročal o temi »Karl Marks in sedanost«, s. Wels o »Politiki in socialni demokraciji«, s. Aufhäuser o »Pobijanju krize in preskrbi dela«, s. Breitscheid o »Gospodarskem in političnem sporazumu narodov« itd.

Podkupljivi minister. Iz Sofije javljajo, da se je na seji strank večine ugotovilo, da je minister pravde Vrbenov obtožen, da je za velike vsote, ki so mu bile izročene kot podkupnina, izpustil na svobodo nekaj obtožencev. Sestavljen je bil preiskovalni odbor, ki naj odloči, če ni podana dolžnost, da odstopi. Liberalna stranka, kateri pripada minister Vrbenov, je izjavila, da bo zaradi tega napada vplivala na svoje člane v vladi, da izstopijo iz koalicije večine.

Anglija za nezaposlene. Angleška zbornica je z 216 glasovi sprejela predlog o dodatnem kreditu v znesku 19 milijonov funtov za podpiranje nezaposlenih. Proti predlogu je glasovalo 31 poslancev.

Spor med Japonci in Kitajci, ki ga skuša poravnati posebna komisija Društva narodov, obupava nad uspehom. Sprejeti sta bili sicer dve resoluciji kot podlaga za pogajanja, vendar je malo upanja, da bi se dosegel sporazum.

Doma in po svetu.

Več iskrenosti v »bojnih« parolah. »Slovenec« z dne 24. t. m. je objavil v svojem članku o avstrijski škofijski konferenci v Salzburgu naslednji stavek: »Treba je, da se ustvarijo možnosti poštenega dela za vsakogar in da se drakonično prepreči oduševstvo — če ne, se bodo že močno majajoči se temelji sedanje človeške družbe docela podrli.« Katoliška cerkev ima vsekakor najmočnejšo in največjo dobro izvedeno organizacijo ter je obenem tudi v današnjem gospodarstvu precej velik faktor. Če bi cela ta organizacija in ves nje gospodarski vpliv deloval za zaposlitev nezaposlenih in proti oduševstvu, bi bila to ogromna armada za izvojevanje boljših razmer, zakaj 30 milijonov nezaposlenih in 15 milijonov organiziranih delavcev bi v tem boju znatno ojačali poudarek nišnim zahtevam. Toda borba v besedah, v dejanjih pa ne, se more smatrati le kot politična gesta — v svrhu ohranitve dobrih odnošajev na vse strani.

Milostljivi Mussolini. Profesor Kajetan Salvemini je kot protifašist izgubil italijansko državljanstvo. Sedaj predava na vseučilišču v Zedinjenih državah. In sedaj mu je Mussolini zopet podaril državljanstvo. Če se vrne v Italijo, ga bodo zaprli v fašistične ječe. Ob tej priliki je pisal ameriški list, da je bil Salvemini intimen prijatelj Mussolinijev. Salvemini je odgovoril na to, da je bil vedno nasprotnik fašizma in je kot poslanec leta 1920 očital Mussoliniju, da je ukradel 500.000 lir. Mussolini ga je povabil na dvoboje, ki ga je profesor sprejel pod pogojem, če dokaže, da je nedolžen. Mussolini tega ni dokazal in tudi dvoboja ni bilo. To je vsa »intimnost«, pravi profesor, ki sem jo imel z Mussolinijem.

Papež je govoril za božič. V soboto opoldan je imel papež Pij XI. govor po radiu, v katerem se je najprej pritožil proti Mehiki, Španiji in Rusiji. Nadalje je prosil za razsvetljenje krmarjev držav in narodov, da naj bodo socialno pravični in goje krščansko ljubezen. Obljublja si uspehe od evharističnih kongresov, misijonov in katoliške akcije. Od 2. aprila 1933 do 2. aprila 1934 razglasi sveto leto. — Razsvetljenje ljudi, ki danes vodijo kapitalistično finančno gospodarstvo na oduševski in roparski način, je nemogoče. Tudi se ne zmenijo za opomine, ker v njih ni niti človeške morale sploh, kaj šele krščanske. Če bi hotela cerkev tu kaj vplivati, bi morala imeti tehtnejšo avtoriteto. Kapitalizem je tretja oseba, ki ne pozna socialnega čuta in ne ljubezni do bližnjega.

Italija pošilja vojna letala Madžarom? Ponovno se je že opazalo, da leta letala iz Italije preko avstrijske Koroške in Štajerske na Ogrsko. Letala plovejo v višini 3000 do 4000 metrov. Prva partija se je morala pred tremi tedni vrniti zaradi viharjev in megle nazaj v Italijo. Dne 19. decembra pa je pet letal odplulo na Ogrsko. Domneva je jako verjetna, da Madžarska nareča svoje vojne potrebščine predvsem v Italiji.

Grčija zmanjšuje vojne izdatke. Grška vlada hoče zmanjšati svoj vojni kredit za 100 milijonov drahem. Po potrebi se zmanjša stanje vojske. Vojaški generalni štab seveda protestira proti nameri vlade.

Borba za sofijsko občino. V sofijski občini v Bolgariji so pred dvema meseci zmagali komunisti in dobili večino v odboru. Demokratska vlada, ki jo tvorijo po večini kmetiški demokrati, pa ne spoštuje volilcev. Zahtevala je, da sodišče razveljavi volitve. Sodišče v Sofiji pa izjavlja, da so volitve izvršene v redu in po zakonu. Vlada se pa brani izročiti posle novi občinski upravi in se nadeja, da bo kasacijsko sodišče volitve razveljavilo. Če bi se to ne zgodilo, namerava vlada volitve razveljaviti s posebnim zakonom.

Moderni veleroparji in oderuhi. Avstrijski škofi so imeli konferenco v Salzburgu, na kateri so sprejeli ostro resolucijo proti resnično brezmejnemu izkoriščanju, ki ga v svojem egoizmu vrši mednarodni kapitalizem. Današnji kapitalizem (finančni) neomejeno razpolaga s kreditom in ga po svoji volji deli, tako da finančni mogočniki ropajo cele narode, malim in srednjim ljudem kradejo vse prihranke iz žepa in si zaslužujejo ne samo delavca, ampak tudi kmeta in obrtnika... Obrestno oduševstvo velekapitala vpliva pogubno na vso produkcijo... Cele karavane ljudi, kmetov in obrtnikov je vihar oduševstva pokopal pod seboj... Blagostanje naglo pada, breme dolgova požira sadove dela in boben ropoče. Ljudje beže v mesta, pa tudi tam ni dela... Na nezasišan način se množi proletarijat in narod boljše vizira ter postruje socialni konflikt. Najhujše krivice in goljufije v gospodarskem življenju se odigravajo v poltemi anonimnosti za fasado kakšne nevtralne firme. Društvo narodov bi moralo preprečiti izgrede mednarodnega finančnega kapitala, ki ogrožajo gospodarsko blagostanje in socialni red po vsem svetu. Država mora poseči vmes... Škofje so marsikaj povdarili, kar je resnica. Stoletja pa se je izvajal ta gospodarski proces, ki je sedaj dozorel. Mno-

žice narodov beže v protikapitalistični tabor, ker jih kapitalizem izobčuje. Kapitalizem je treba svariti, da ne zaigra gospodarskega sistema, in — zagovarjati izobčene narode šele sedaj.

Das »Neue Wiener Journal« na Dunaju, najbolj krščanski in protimarksistični list, ki je bil doslej last krščanskih rodbin Lippowitz in Löwenstein, je na prodaj in ga najbrže kupi »mednarodna finančna skupina«. Kapital kupi vse, uredniki in čitatelje — in oboji bodo zadovoljni s hrano, ki jo bo enako nudilo novo politično bančno podjetje. — »Neue freie Presse« pa je nedavno že kupil enak kapitalistični trust. Taki listi delajo potem javno mnenje po vsem svetu, kakor so ga delali med svetovno vojno, ko so pisali, kako dobra je moka, pomešana s slamo, saharin namesto sladkorja, kako plodono je nalagati vojna posojila itd. Danes pa pisarijo o sanaciji krize in — sanirajo sebe.

Atentati nacionalnih socialistov s plinskimi bombami za soljenje, ki jih vprizarjajo proti židovskim veletrgovinam, so sistematično pripravljani. Skoro istočasno kakor na Dunaju, so se vršili tudi atentati tudi v več krajih v Nemčiji, zlasti v Koblenzu. Dunajski nacionalni socialisti so dobili plin za soljenje iz Nemčije. Gre najbrž za božični konkurenčni boj, ki ga financirajo nacionalistični trgovci. Dunajska policija je podvela vse potrebne korake, da se napovedani ponovni izgrede, ki silno škodujejo že itak ogroženemu narodnemu gospodarstvu, ne bodo več ponovili.

Kako poučujejo nemški fašisti svoje pristaje. Socialno-demokratska frankfurtska »Volksstimme« poroča v četrtek, kako poučujejo fašisti rjavosrajčnike. Pri uporabi strelnega in bodalnega orožja so svojim bojevnikom pripravili in praktično demonstrirali, da pištole ne smejo sprožiti z iztegnjeno roko, marveč jo nasloniti na prsa, ker se sicer cev ob izprožitvi preveč stresa. Zakol z nožem se mora vedno izvršiti od spodaj navzgor proti želodcu ali pljučam, zakaj, če že napraviš nekaj, napravi pošteno. — Tako humano vzgojo uživajo nemški fašisti od svojih voditeljev, in ti bi radi vladali — kulturno Nemčijo.

Kdo je Pavel Boncour, novi predsednik francoske vlade. Pavel Boncour je bil še pred dobrim letom član socialistične stranke v Franciji. Po poklicu je odvetnik. V stranki ga pa vobče niso imeli prav radi, ker je imel svoje vojaškopolitično mnenje ter ni zunanjepolitičnih vprašanj presojal s stališča mednarodnosti, ampak s stališča Francije. On je vodil predvsem protinemško politiko. Žal pa jim je bilo po njem, ker je bil

vpliven parlamentarec in dober delavski odvetnik. Preden je postal socialist, je bil levičarski meščanski poslanec in nekaj časa minister dela. Med vojno je prišel k stranki po krvavem pokolju pri Verdunu 1917 kjer je služil kot častnik. Grozote te bitke so vplivale nanj in je postal celo pacifist. Po vojni pa je postal v stranki desničar ter mu ni bilo všeč, ker socialisti niso hoteli vstopiti v koalicijsko vlado. To ga je odvrčalo od stranke in je sam iskal sporov. Celo njegovi osebni prijatelji Renaudel, Grumbach in drugi so končno obupali nad njim. Discipline ni poznal; imel je svoj francosko-nemški problem ob slabem poznanju nemškega naroda in naslanjajoč se na vojnostrategične vidike. Pred enim letom je bil imenovan za senatorja, dasi je bil krajevni odbor stranke njegove organizacije proti sprejemu senatorskega mesta. Tedaj mu je generalni tajnik socialistične stranke Pavel Faure sporočil oficijelno, da ni več član stranke. Pavel Boncour pa je levičar in demokratično napreden človek. Nasprotnik je poklicnih vojsk, sposoben diplomat, ni pa zanesljivo objektivni v mednarodnih vprašanjih.

V gostih pri baronu. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov je deloma že mesec dni sodeloval z buržuazijo v Društvu narodov v Ženevi. Namen ima, da uredi odnošaje s Francijo in Ameriko pogodbeno. Nemčija ne more dajati več kreditov, Francozi so silni trdokožci, v Ameriki je pa prava zaloga bogastva. Toda ta tajna pogajanja sovjetskega komisarja vznemirjajo nemški barone. Da jih pomiri, je državnik Litvinov prišel iz Ženeve k njim v goste. Obiskal je v Berlinu tudi generala Schleicherja in barona Neuratha.

Gibraltarski tunel zopet v ospredju. Radi posebne ambicioznosti Italije, ki vedno bolj reklamira celo Sredozemsko morje zase in svoje pomorske postojanke vedno bolj utrjuje, je Francija v resnih skrbeh, ker čuti svojo zvezo z Marokom ogroženo. V slučaju kakega konflikta bi bila Italija (mogoče tudi Anglija) zmožna dovažanje francoskih čet preko Gibraltarske morske ožine onemogočiti. Zato se Francozi že več let bavijo z mislijo zgraditve podmorskega tunela pod Gibraltarsko morsko ožino, ki bi jim omogočil zvezo s severno Afriko, neodvisno od posegov njihovih nasprotnikov. Tozadevni podrobni načrti se že dolgo nahajajo v francoskem ministrstvu za javna dela. Sedaj se iščejo pota in sredstva, kako bi se mogli uresničiti. Najbrž je bilo to tudi predmet razgovorov pri zadnjem posetu ministrskega predsednika Herriota v Španiji.

Osip Dimov:

Punt.

To je bilo v poznem nočnem času. Ulica je že bila pusta in človek bi si niti ne mogel predstavljati, da bo jutri zjutraj po tej ulici hitelo tisoče ljudi, in da bodo vsi ti ljudje govorili, se smejali in hiteli za svojim poslom.

Pred vrati neke velike, zaprašene hiše je stal mlad par, zaljubljen v svoj razgovor.

»Torej pojutrišnjem,« reče fant, držeč deklo za roko, božaje jo nežno.

»Pojutrišnjem se vidiva, kakor navadno...«

»Ne vem — prav za gotovo ti ne morem reči,« odgovori dekle.

»Pokličiči me pojutrišnjem po telefonu, kakor vedno.«

»A, tako, po telefonu te naj pokličem?... Razumem... Pokličem te naj...«

»Da, dragi! Samo ne pozabi! Točno ob pol sedmih bom doma.«

Fant žalostno ponovi:

»Ali zakaj bi se ne mogla videti jutri?«

»Povedala sem ti, da jutri ne morem,« odgovori dekle nekoliko nestrpnostno.

»Povedala si mi, da, ali povej mi to tudi, zakaj?«

»Sem zaposlena.«

»Zaposlena?«

»Da, dragi! Zaposlena celi dan.«

»Razumem!«

»Pozno je že. Domov moram. Na svidenje, dragi!«

»Na svidenje, draga! Torej pojutrišnjem! Pojutrišnjem ob pol sedmih se vidiva.«

»Povedala sem, da to ni zagotovo. Vprašaj najprej po telefonu!«

»Razumem!«

»Sedaj zbogom, čas je!«

»Lahko noč!«

Govorila sta še kake četrt ure in šele tedaj je dekletu uspelo, da je odšla v hišo.

Fant obstoji v pusti ulici. Bil je sam s svojimi mislimi. Vsakokrat, ko se je sestel s svojo drago, je imel vse polno doživljajev. Mlado deklo je bilo vsakokrat drugačno.

Sedaj je bila nežna, tako nežna, da se mu je naravnost srce topilo v prsih, a potem zopet je bila mrzla kakor led. Tedaj jo je moral naravnost prositi za vsako lepo besedo, za vsak nežen pogled.

»Njen suženj sem, suženj njenih kapric,« govori fant sam s seboj, korakajoč po pusti ulici.

»Ali ne maram biti več suženj! Kaj si le domišljuješ? Mar sem kakšen klečepazec? Kakšen posel ima jutri? Zakaj nima časa zame?«

Šele pojutrišnjem jo naj pokličem po telefonu: Ali je gospodični ljubo, da me vidi? Kaj pomeni to? Ne maram več...«

Ko je prišel do avtobusne postaje, je bil trdno odločen, da jo pušči, da si najde drugo ljubezen.

»In sicer, Klara je mnogo lepša od nje,« reče zopet sam pri sebi in glasno, sedeč v avtomobilu, v katerem je nek starejši gospod hotel na vsak način, da dremlje na njegovih plečih.

»In tudi drugih deklet je dovolj, ki mi bodo vračale ljubezen,« nadaljuje. »Zakaj bi se moral mučiti ravno s to?...«

In zavpije na starega gospoda: »Čujte, gospod, drugo prenočišče si poiščite. Na mojih plečih ne morete spati...«

V avtomobilu se je smejala vsa publika — samo on je ostal mračen in nejevoljen.

Bil je nejevoljen in jezen, ko je napočil drugi dan.

»Končano je z njo! Nikakšne zveze nimam več z njo! Ne poznam je več!«

Tako si je ponavljal celi dan — in bil prepričan, da bo začel danes... novo življenje.

»Ne maram je videti. Samo igra se z mano!«

»Jutri naj jo pokličem po telefo-

nu? Bojim se, da bo morala zastoj čakati. Nočem je klicati ne jutri, ne pojutrišnjem. In ob pol sedmih? Oho, to si bomo že premislili...«

Spal je zelo dobro. Zdelo se mu je, da stoji poleg telefona in da hoče zvoniti. Ali vsi aparati so pokvarjeni. Ni mogel govoriti. Metal je kopejko za kopejko v aparat. Ali denar je izginjal v žrelu avtomata, a on vendar ni mogel govoriti.

»Moj denar mi vrni... moj denar,« je vpil v sanjah...

Zbudil se je ves poten.

»Zakaj ste kričali vno noč?« ga je vprašala zjutraj gospodinja. »In kako izgledate? Ali ste bolni?«

»Končano je, končano je,« je govoril sam s seboj! »Danes ob pol sedmih bo doživela svojo največjo čudež. Kaj je to, se bo čudila. Zakaj me ni poklical? Gotovo je bolan, siromak.« — »Ni tako, draga gospodična. Nisem bolan. Prej sem bil bolan. Prej sem bil bolan, ko sem bil odvisen od tvoje milosti, da, takrat sem bil bolan. Sedaj sem, hvala Bogu, zdrav! Zdrav in svoboden in ne briga me celi svet...«

Malo je pomislil, nato pa začel: »Morda bi pa vendar bilo, da jo pokličem ob pol sedmih. — Dober dan gospodična, bi ji rekel. Kako vam je? Lepo vreme je danes, kaj? Na svidenje!... Da to bo sijajno!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Tehnični napredek Rusije.

Pred kratkim je bil izročen projekt velik ladjeplavni kanal, ki veže Finski zaliv v bližini Leningrada z Belim morjem. Kanal veže na svoji poti poleg mnogih manjših tudi veliko Onesko in Ladoško jezero. Skupna dolžina celine, ki jo je bilo treba prekopati, znaša nad 400 km, vključno z zvezanimi jezeri pa znaša dolžina kanala nad 800 km. Delalo je na njem tekom 4 let povprečno 30 tisoč delavcev. Z otvoritvijo tega kanala ne bo treba več ogromnih ledenih in drugih bogastev Murmanska in Karelije ter rib bogatega Blega morja prevažati po dolgi poti okrog vsega skandinavskega polotoka, temveč se bo poleg murmanske železnice prevažalo lahko po desetkrat krajši poti. Ruski sever in obala Severnega ledenega morja se s tem vedno bolj približujeta državni centru.

Pred nekaj dnevi se je v Moskvi v prisotnosti zastopnikov sovjetskih oblasti in inozemskih časnikarjev vršil prvi brezžični pogovor z radiooddajno postajo na Franc-Jozefovi deželi, kjer pogumni ruski znanstveniki v večnem ledu in v nepretrgani desetmesečni noči vrše svojo znanstveno nalogo. Članstvo teh polarnih postaj se menja vsaki dve leti, ker bi človek, obsojen za dalj časa v to ledeno puščavo, moral znoreti ali poginiti. Vsako leto enkrat, ko se morje osvobodi ledu, prispe sovjetski ledolomilec, ki tem arktičnim postajam prinese vse življenske potrebine. Po pozdravnem govoru predsednika sovjeta ljudskih komisarjev, ki je članom arktične postaje javil, da jih sovjetska vlada odlikuje z redom »rdeče zvezde«, so smeli svoji govoriti s svojimi dragimi daleč tam gori blizu severnega tečaja, se informirati o njihovem zdravju in vprašati, česa potrebujejo na perilu, za priboljšek, na čitvo itd., da jim to s prihodnjo parobrodno ekspedicijo zamorejno poslati. Zdelo se je kakor pravi čudež, slišati in razumeti različne človeške glasove iz kraljestva večnega ledu in snežne puščave.

Dela na prekopih, ki bodo vezali reki Don in Volgo na eni in Volgo ter Volhovo na drugi strani, pridno napredujejo. Ko bodo ta dela dokončana, bodo lahko vozile ladje iz Baltškega v Črno oziroma Kaspiško morje in obratno, naravnost preko sredine Rusije, medtem ko je sedaj treba v to svrhu objadrti vso Evropo.

Na Uralu so dogradili veliko električno vodno centralo, ki bo zadoščevala za vse tamošnje industrijske

Takoj bo vedela, s kom ima posla! Da nisem tisti, s katerim se lahko igra!...

Vsakih pet minut je gledal na uro, koliko je. Ali bilo je še zgodaj. Komaj nekoliko minut čez tri.

Vreme se je plazilo, kakor neka stara želva.

»Kako vam je? Lepo vreme! Na svidenje!«

Ob štirih se spomni, da vreme ni prav nič lepo. Deži celi dan. Sklenil je, da reče mesto »lepo« vreme, »grdo« vreme.

»Danes je grdo vreme. Zbogom, na svidenje!«

V resnici to ravno ni niti velika razlika.

Točno ob petih se je sprehajal pred neko veliko lekarno, od koder je hotel telefonirati.

»Tukaj, od tod hoče uresničiti svoj načrt! Od tod hoče govoriti z njo z glasom polnim ironije. Povedati ji hoče besede — revolucionarne besede!«

»Kako vam je? Vreme je zelo grdo! Na svidenje!«

Točno ob pol sedmih je stal pred telefonskim aparatom in govoril:

»Halo! Najdražja! Hrepenim po tebi! Ali te lahko danes vidim...«

Iz ruščine Iv. Vuk.

Verska vzgoja otrok?

Kdo ve, kaj jih je splašilo, ali opaziti je, da člani naše Katoliške akcije zadnje čase kar naprej stavlja zahteve in zahteve. Čemu neki? Zahtevajo za »svoje« otroke še bolj cerkvene vzgoje, kakor pa je dandanes. »Nadnaravni činitelj vzgoje je cerkev, ki ima na razpolago vsa sredstva za doseg človekovega končnega in najvišjega cilja. Naravna činitelja sta družina in država« pravi »Slovenec« v uvodniku pred 14 dnevi. »Otrok je po naravnem pravu last staršev, ki se morajo brigati za njegov častni in večni blagor.« Žal danes ni tako: naravna vzgoja, ki jo je svet sprejel in ki ne upošteva nadnaravnega činitelja vzgoje — cerkve — tako kakor bi ona rada, je pokvarila mladino: »zato imamo zdaj povsod toliko mladinskih zločinov, toliko samomorov, imamo toliko mladih starcev, sitih življenja in njegovih neveščnosti. Nekdaj ni bilo samomorov in mladostnih zločincev med ljudmi. (sic!)« Zaradi tega pa hočejo šole, »kjer bodo učitelji in profesorji našo mladino obenem učili in vzgajali na temelju večnostnih načel, ki nikdar ne preminejo, ki niso nikdar v krizi, ki so večna od nekdanj do danes in bodo do konca. Zahtevamo popolno vzgojno svobodo za katoliške starše, ki so rodili otroke.« Itd. itd.

To so torej zahteve katol. staršev oz. vsaj katoliške akcije pri nas in njenega tiska. O tem, kdo je kriv samomorov, kdo je kriv temu, da ljudje niso več pripravljani nositi križe in bremena na svojih ledjih in se tolažiti s tem, da bo po smrti plačilo za vse težave na tem svetu, kako je bilo nekdanj s temi stvarmi, takrat ko je lahko še »nadnaravni činitelj vzgoje« vršil nemoteno svojo »večnostno vzgojo«, zaenkrat ne bomo razpravljali. Ugotavljamo samo, da je katoliška cerkev vse to, kar danes zahteva, že imela, in da je izgubila to po lastni zaslugi. Ugotavljamo, da je vse to pokazalo neuspeh in da so cerkev in vsi njeni činitelji

okrožje. V Kalagaranu v Armeniji je dogotovljena električna centrala z zajezenjem gorske reke, ki bo dajala 86 milijonov kilovatnih ur letno. V delu je tudi druga kavkaška centrala v Kanakirju, ki bo dogotovljena producirala letno 400 milijonov kilovatnih ur.

Produkcija Diesellovih motorjev zavzema po zadnjih poročilih v Rusiji vedno večji obseg: lansko leto se je izdelalo Diesellovih bencinskih eksplozivnih motorjev za skupno 165 tisoč P. S., letos bo predvidoma izdelanih za 400.000 P. S. V zadnjih štirih letih se je v industriji Diesellovih motorjev investiralo nad 50 milijonov rubljev in so vse tozadevne tovarne najmoderneje opremljene. Pred revolucijo so nekatere ruske tovarne izdelovale čisto majhne motorje, sedaj izdelujejo že velike, s 3.200 P. S. Zanimivo je, da so za veliko električno centralo v Kalagaranu, ki so jo zgradili izključno ruski inženirji po lastnih načrtih, bili vsi stroji izdelani v sovjetskih tovarnah. Tako se skuša Rusija polagoma popolnoma osamosvojiti.

Rusija je tudi največji konzument nemške strojne industrije. Berlinski list »Ost-Europa-Markt« prinaša tozadevno statistiko: leta 1925 je Rusija nabavila strojev in strojnih potrebščin v Nemčiji za 86.6 milijona mark, leta 1931 za 115.2 milijona mark, v prvem polletju tekočega leta pa že za 183.1 milijona mark. Iz tega je razvidna velika potreba Sovjetske Unije po različnem strojnem materialu, zlasti če se še pomisli, da iz letošnje bilance izpadejo dobave tekstilnih strojev, kotlov in poljedelskih strojev, ker te sovjetska industrija že sama v zadostni množini proizvaja.

Zbirajte za tisk. sklad!

vse to izrabljali v vse mogoče name-ne, samo v vzgojne ne. Spominjamo se ob zahtevi »popolne svobode za katoliške starše« na razmere tam, kjer katoliška cerkev vlada ali pa je vladala. Tam, kjer ima ta cerkev in njena hierarhija moč, in ni bilo nikdar niti duha o kakšni svobodi za druge. Poglejmo samo ranjko Avstrijo svete katoliške cerkve. Kako so bili tam vsi drugoverci brez pravice, in kako se je tam n. pr. postopalo z brezkonfesionalci! Spominjamo se, da je katoliška cerkev in njena vplivna duhovščina preganjala otroke brezkonfesionalnih staršev, da jim je hotela vzeti pravico do napredovanja v razredih, pravico do poseta srednje šole itd. — v imenu verske svobode za brezkonfesionalce morda?! Seveda, pri teh svobodoljubnih kat. akcionarjih je že tako: tam, kjer ni mogoče doseči kaj boljšega, kjer jim slaba prede, zahtevajo: pravico, enakopravnost, svobodo za vse! Tam, kjer so pa po pravici ali slučajno na oblasti, tam je pa samo ena pravica in ena svoboda: oni in njih cerkev, vse drugo nič! In pri teh konstatacijah ostaja ves njih krik in vik iluzoren in vsem brez moralne upravičenosti! Druge pa za svoje zahteve sploh nimajo.

In naše stališče glede vsega tega: Zahtevamo medversko in nadversko šolo, medversko in nadversko vzgojo, ki ji bodo temelji znanstvena dognanja in etika ter morala, potrebna za srečno življenje vseh ljudi. Vsakomur naj bo dan obstanek, vendar naj bo ta v smislu materialističnega pojmovanja življenja in življenskih nalog. Vsakdo, ki pride iz šole, naj bo zrel za življensko borbo in sposoben za to, da si bo ustvaril srečno in človeku primerno bivanje in življenje. Etika in morala pa naj ga — vzeta po razumskih in svobodomiselnih interpretacijah teh dveh pojmov — podpirata pri do-segi vsega tega.

Svobodo za vse, razumu in resnici pa oblast! S—s.

Maribor.

Kaj pa to pomeni? Novi proračun mestne občine nima več postavke za gradbeni fond. Svoječasno so se morali delavski zastopniki v občinskem svetu dolgo boriti, preden se je ta fond uvedel. Sedanja večina na magistratu pa je menda mnenja, da je mestna občina že dovolj zidala ali pa, da je za njo rešeno stanovanjsko vprašanje s tem, da je v gramozni jami adaptirala nekaj železniških vagonov v stanovanjske svrhe. Zanimivo je, da so pred kratkim nekateri dnevni listi z zadovoljstvom konstatirali, da bo mestna občina spomladi postavila še nekaj železniških vagonov v to svrhu. Bili smo mnenja, da bodo te vrste zasilna stanovanja le začasna in da bo občina vsaj spomladi zopet pričela z gradbo novih stanovanj. Očividno pa je ta domneva povsem zgrešena, ker bi sicer ne bil prenešen stavbeni fond pod označbo mestna imovina v novi proračun. Kaj porečejo k temu najemniki?

Svoječasen sklep občinskega sveta, da se uvedejo na magistratu nedeljene uradne ure, je bil na zadnji seji, dne 22. t. m. zopet ovržen. Izvedbi tega sklepa občinskega sveta se je namreč uprl župan, ki je na zadnji seji tudi svoje stališče uveljavil. Glasovalo je proti uvedbi nedeljenih ur 26 občinskih svetnikov, za pa le 6 delavskih zastopnikov. V prejšnji seji občinskega sveta pa je bil predlog za uvedbo nedeljenega uradovanja sprejet z veliko večino glasov. Pa tudi poprej na tej zadevi toliko zainteresirano dnevno časopisje je obmolnilo.

V delavnici državne železnice so minulo soboto cel dan praznovali. Za delavstvo, ki je te dni dobilo izplačano le 10% razlike iz leta 1923-24, je to praznovanje seveda tudi udarec,

saj je znano, kako slabo situirani so danes baš železniški uslužbenci.

Banovinsko hišo bodo vendarle prezidali. Ravno na božični večer je bila dostavljena vsem strankam (devetim uradniškim družinam) v II. delu banovinske stanovanjske hiše sodna odpoved stanovanj za 1. april. Takrat bodo namreč začeli gotovo najlepšo stanovanjsko hišo prezidavati za »Dežji dom«. K tej prezidavi bo morala prispevati mestna občina za kopalnico 95.000 Din. Koliko bo stala prezidava bansko upravo, še ni znano, ker komisija tozadevno hiše še ni pregledala. Vobče pa je takšna prezidava znatno dražja, kakor se prvotno namerava.

»Priatelj Prirode« na Pohorju. Naši mladi člani »Priatelja Prirode« so tudi o Božiču krenili na Pohorje in se je tega izleta udeležilo prav lepo število članov in članic. Delavci naj prav pridno izrabljajo lepe zimске nedelje za izlete v naravo, ker je baš delavec najbolj potreben, da se v nedeljo temeljito otrese svojih dnevnih skrbi in misli na težaven poklic in se pri tem tudi temeljito prezrači. S tem si bo vsakdo tudi sicer nabral novih moči, telesnih in duševnih, za nadaljnje boje, ne samo v svojem poklicu, ampak tudi v naših strokovnih in kulturnih organizacijah.

Strahovito preganjanje ubogega uradnika.

Le nje poletje je bil suspendiran začasno od službe nek poštni uslužbenec. Vsled tega so uradniku ustavili polovico plače in naravno, da ni mogel plačevati redno stanovanja, ker je moral tudi živeti z družino vred. Sledila je seve sodna odpoved stanovanja, a nato meseca julija tudi tožba za najemnino za mesec junij in julij v znesku Din 1410.—. Tožbo je vložil hišni posestnik že 11. julija 1932 ter obenem dosegel, da se je že po vložitvi tožbe v kritje njegove najemnine zastavopravno popisalo vso poštarjevo pohištvo. S to tožbo je poštarju nastalo 335.— Din stroškov. S koncem avgusta se je poštar izselil in seve ni mogel še plačati najemnine, ker je bilo pol plače še vedno zadržane. Že 30. avgusta je vložil hišni posestnik novo tožbo proti poštarju in zahteval razven najemnine mesečnih 600 Din še tudi 80 Din za dve šipi in 50 Din za snazhenje stanovanja. Pri tej tožbi je nastalo poštarju novih stroškov za Din 215.50. Septembra je bila plača še vedno do polovice zadržana in ubogi poštar ni mogel plačati niti gospodarjeve najemnine, še manje advokatskih stroškov. Hišni gospodar pa ni imel usmiljenja in strpljenja. Na glavo že čakal nesrečnega poštarja so se začele sipati eksekucije, ena za drugo, z vsako so rasli novi stroški. Dne 5. sept. je nastalo stroškov z izvršbo 157 Din. Dne 18. okt. je hišni gospodar na prošnjo poštarja za 6 mesecev sicer ustavil prodajno postopanje za prvi iztoženo najemnino, a že naslednji dan, dne 19. okt., ga je udaril z novim predlogom za izvršbo za najemnino iz avgusta, in mu s tem napravil 101 Din novih stroškov ter z ustavitvijo iz prejšnjega dne 51 Din stroškov.

Najhušje pa je sledilo dne 4. nov. Takrat je vložil hišni posestnik en in isti dan 3 različne izvršilne predloge za 3 različne zneske, torej za vsakega posebej vloga, češ, da na podlagi doslej izvršenih ugotovitev ne bo prišel do kritja in je primoran zato uvesti izvršbo na poštarjevo plačo, ter dosegel zopet za vsak predlog posebej stroškov v zneskih po Din 139.—, 97.— in 47.50. Medtem je bil namreč poštar zopet postavljen v službo in bo dobil zopet celo plačo. Skupno je napravil hišni posestnik od julija do 4. nov. temu nesrečnemu poštarju s tožbami in izvršbami za najemnino 3 mesecev nič manj kot 1200.— Din stroškov. Ali ni nikogar, ki bi ščitil reveže pred takšnim postopanjem?

Nočno lekarniško službo ima ta teden Albanežjeva lekarna na Frankopanovi cesti.

Prispevke za akcijo Protituberkulozne lige v Mariboru bodo ob prvem pričeli pobirati hišni lastniki in sicer po 1 Din prostovoljnega prispevka od najemnikov. S tem sredstvom se namerava zgraditi v Mariboru azil za tuberkulozne.

Mestno načelstvo razglašča: Da se prepreči prašenje cest ob suhem vremenu tudi pozimi, je uvedlo mestno načelstvo čiščenje ulic v notranjem delu mesta v jutranjem času, in sicer tako, da je pometanje do 7. ure končano. V poštev pride oni del mesta, ki se nahaja med Stolno, Gledališko ulico in Kopalniško ulico ter Glavnim trgom in Gregorčičevo ulico.

Silvestrov večer. Pevski odsek pekov priredi dne 31. t. m. Silvestrov večer, ki se bo vršil v Gambri-novi dvorani. Na sporedu so pevske

točke, nastopi komikov, srčna loterija, ples itd. Igra godba »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev«. Vstopnina Din 10.—. Prijateljki pekov dobrodošli!

Vse, kar rabite za nisarno, kupujte v trgovini Ljudske tiskarne d. d., Slomškov trg 6

Ptuj.

Pomožna akcija za podpiranje brezposelnih. Pozivu mestne uprave v Ptuj so se odzvale vse organizacije v zadevi »Pomožne akcije za podpiranje brezposelnih«. Dne 17. t. m. se je vršila tozadevna anketa na mestnem magistratu. Zaupniki delavskih organizacij so na tej anketi usvojili in predložili deklaracijo Strokovne komisije v Ljubljani z dne 10. novembra 1932. Posebno so podčrtali, da vidijo v pomožnih akcijah samo trenutno odličje. Izjavili so se, da se s polnim zaupanjem pridružujejo zahtevam V. kongresa Delavskih zbornic v Beogradu z dne 3. in 4. t. m. Te minimalne zahteve se morajo usvojiti in tako bo delno odpomagano brezposelnosti in bedi. Po načelu, da ne more biti prosvete, znanosti in umetnosti, ako hodijo mimo nas brezposelni in lačni, se je predlagalo, naj se iz mestnega proračuna, ki je prav sedaj v razpravi, črtajo vse druge dobrodelne postavke in vnese večji znesek v »Fond za pomožno akcijo«. V predloženem proračunu je namreč predvidena samo vsota Din 1000. Na tej anketi se je tudi povdarjalo, da so žrtve brezposelnosti nedolžne in zahtevajo dela ne pa miloščine. Konkretno se je o tem razpravljalo na seji dne 20. t. m. Otvorjena bo javna kuhinja in azil za potujoče brezposelne. Dane so bile tudi smernice glede denarnih in sredstev v naturalijah. Vsi brezposelni naj se zglasijo na mestni upravi, ali pa v prostorih »Svobode« v Panonski ulici.

Tvornica čevljev »Petovia« je že odpovedala delo polovici delavcev, ostala polovica pa dobi odpoved tik pred Božičem.

»Svoboda« pripravlja na Silvestrovo družabni večer. Na sporedu bodo prosvetne in satirične točke iz delavskega življenja.

Nizozemsko poslaništvo v Beogradu se ukine. Radi štednje in radi nerentabilnosti je nizozemska vlada sklenila ukiniti svoja poslaništva v Atenah, na Dunaju, v Varšavi, v Mehiki, v Lizboni in v Ankari. Ker je nizozemsko zastopstvo v Beogradu ekspozitura atenskega poslaništva, bo tudi beograjsko zastopstvo obenem z atenskim poslaništvom ukinjeno.

Angleški prijatelji živali zahtevajo zaščitni zakon za pse. V podkrepitev svoje zahteve so zbrali 300.000 podpisov. Kaj, ko bi se zbrali kakšni angleški prijatelji ljudi in bi zahtevali zaščitni zakon za le-tél? Toda o teh ni čuti. Seveda, saj je samo (!) kakih 4 milijone brezposelnih na Angleškem.

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 6% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 400.—, vpisnina Din 10.—.

NAČELSTVO.

Glas o Molkovih „Dveh svetovih“.

Sarajevski list »Jugoslovenska reč« je pred nekaj dnevi priobčil tole poročilo o Molkovi knjigi, ki je izšla v Cankarjevi družbi:

Ivan Molek: Dva svetova. — Avtorjevo ime je pri nas neznano. Materijal pa, ki ga je obdelal v tej svoji knjigi — nam je precej znan. Tu najdemo toliko momentov, ki nas spominjajo na »Jimmia Higginsa« in na delo Louisa Adamiča »Smeh v džungli«. Motivi, ki se morajo nahajati v vsaki knjigi, ki riše Ameriko, ameriškega človeka — grinhorna in Hunkija.

Vse te knjige so v svojem bistvu ozko zvezane, vse to je ena sama zgodba »zemeljskega paradiza ameriškega« pod protektoratom velikega kipa svobode, ki stoji v newyorški lukji z dvignjeno roko, z lučjo v roki, in pozdravlja tiste, ki prihajajo v Novi svet, da najdejo v njem boljši in sigurnejši (svet) za svojo eksistenco. To so zgodbe onih majhnih najmanjših ljudi. Onih, ki za nekaj tedenskih dolarjev ubijajo sebe samega in gnojijo ameriško prosperiteto, ki delajo za Wall-street in za njegovo veličino. To je nazadnje tudi zgodba naših ljudi, nas Slovanov, najboljših »hlapcev«, kakor pravi Molek v svoji knjigi.

Louis Adamič, prikazujoč v svoji knjigi samega sebe — skitalca skozi smeh te ne- navadne in tragične ameriške džungle — je v nekaj poglavjih orisal tudi naše ljudi, kako trpijo in zapravljajo dni v Novem svetu, v starih revah.

Ivan Molek, delavski pisatelj, propagator delavskega gibanja, opisuje v svoji knjigi »Dva svetova« mladeniča iz Bele krajine, Toneta Plesca, njegov odhod iz Starega sveta, srečanje z novim, razočaranje in borbo z Ameriko. Ivan Molek je pretkal svojo knjigo — povest z avtobiografijo. In ta knjiga, ki nima visoke književne vrednosti, ki nima pretenzije, da bi bila čista umetnost — je tem več vredna, če sodimo po sodbah naše dobe, ker je resnična, preživljena in pretrpljena.

To je knjiga tragedije našega malega človeka v ameriških tovarnah, livarnah, rudnikih. Knjiga naših »trampov«, skitalcev za kruhom, prevaranih in razočaranih.

In če je poezija trpljenje in bol, če je poezija znojno in krvavo delo, rane in brazgotine na telesu in iskanje resnične svobode v tej »svobodni« deželi ameriški, potem je Molkova knjiga poezija; poezija brez rime in stihov, sirova, in tragično realna.

Tone Plesec je dobra naša duša, stanovitna, občutljiva in resnicoljubna. On je splošen tip onih, ki v tej ameriški deželi čutijo v sebi človeka in vso krivico in tiranijo, ki se vrši nad tem človekom. In to je tista podobnost, tista zveza, ki približuje našega Toneta Plesca in ameriškega Jimmija Higginsa — skupne poteze, skupno trpljenje in skupni ideali.

Tone Plesec je odšel v Novi svet, da bi našel srečo. In se je razočaral. Postalo mu je jasno, da stari svet ni samo stari kraj in novi svet ne samo Amerika. Oba svetova sta skupaj in povsod — vertikalno eden nad drugim.

Prišel je, da bi našel v Ameriki naše ljudi, da bi jih našel srečne, bogate in zadovoljne. In kaj je videl? Zgoraj, na vzvišenih prostorih od mestih, v katera so se naseljevali naši, med drevedri in vrtovi — tu so bivali bogatini. Spodaj, ob zamazani in kalni reki, železnici in v fabrikah, v večnem dimu in smradu, v prahu in vlagi živijo naši delavci in črnci.

»Življenje je bussines« — ameriško geslo, ki ga Tone Plesec kakor Jimmie Higgins ni mogel razumeti. In zato, ker je njegovo pojmovanje življenja in dela bilo diametralno nasprotno, kakor pa ga smatra ameriški bussines, je sedem let Amerike napravilo Toneta še bolj nesrečnega, še bolj siromašnega nego je bil takrat, ko je stopil poln vere pod okrilje velikega kipa svobode.

... Šel je v Ameriko, piše Molek, da si poišče boljši svet za svojo eksistenco. Ni ga našel — našel pa je spoznanje, da novega in boljšega sveta ne najdeš. Nov in boljši svet narediš iz starega! To spoznanje je bilo za Toneta več vredno kot vse bogastvo Amerike! —

Bilo bi smešno, ocenjevati to Molkovo knjigo z nekega višjega književnega merila. Ker to je fragment iz življenja. V nji je sirovo življenje Amerike, ki ga preživljajo naši ljudje. Donesek za proučevanje življenja naših ljudi, delavcev v »zemeljskem paradizu« ameriškem.

Nekoliko besed o avtorju. Ivan Molek je iz Bele krajine, Slovenija. V Ameriko je odšel mlad. Mučil se je in garal po fabrikah in rudnikih, delal je v delavskem gibanju, sodeloval je v naših izseljenških listih. Objavil je več strokovnih in književnih del. Od književnih omenjamo: roman »Zajedalci« (1920. l.); igrokaz »Hrbtemica« (1926. l.). »Dva svetova« mu je izdala letos »Cankarjeva družba« v Ljubljani. Knjiga je prav za prav samo prvi del, ki mu bosta sledila še dva: »Veliko mravljišče« in »Hooverville« (doba sedanje krize: Hooverville = Hooverovo mesto, kakor so ameriški brezposelni krstili svoja »mesta barak« na vele mestnih smetiščih). Nova zbirka črtic, ki jo pripravlja Molek v Ameriki, se bo imenovala »Izgubljeni bratje v Ameriki«. V predgovoru knjigi »Dva svetova« pravi Mile Klopčič:

... Po vsestranosti njegovega dela moramo reči, da je Ivan Molek tip kulturnega delavca med našimi izseljenci, njegova literarna dela spadajo v inventar slovenskega slovsitva (še posebej delavskega), po svoji dokumentarčni vrednosti pa tvorijo tudi pomemben donos k zgodovini našega naroda v Ameriki...

Ko je leta 1916. »Prosveta« postala dnevnik, je postal Molek prvi pomožni urednik. Danes je njen glavni urednik.

V. Kunin.

Književnost.

Izšla je januarska številka mesečnika »Svobode«, te edine marksistične revije v Sloveniji, ki obeta, da bo v novem letu prinašala še bolj zanimivo čtivo kot doslej. Pa tudi po obsegu je revija povečana. Na ovoju so na prvi strani natisnjene tri strelice, ki kažejo smer »Svobode« in sicer: proti kapitalizmu, proti fašizmu, proti reakciji, za enakost, za družnost, za svobodo! Uvod vsebine krasi lepa slika Käthe Kollwitz: »Manifestacija«, sledi članek »1933 — tri obletnice«; dalje St., Katolištvo, liberalni razum in marksizem; H. B. Četrto leto krize; Käthe Kollwitz; »Zima 1933« (slika); Jože Moškrič: »Rdeče rože«, drama (Jože Moškrič je po poklicu tiskarniški delavec); Zemlja; Oskar Drenik: »Čemu nam je potrebna gospodarska teorija? Devetdeset ur (Trpljenje delavk); Vrban Klepec, Lažnjivemu moralistu v album; B. Traven: »Zaklad Sierre Madre«; končno prinaša polemiko o oceni knjig, beležke iz našega pokreta in društvenega življenja. Vsa vsebina je skrbno izbrana ter vseskozi aktualna in zanimiva. Toplo priporočamo našim čitateljem, da si naročijo »Svobodo«. Naročnina je zelo nizka in sicer znaša za člane »Svobode« letno 12 Din, za nečlane pa Din 36 letno.

Širite naš list!

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Ljudska Samopomoč v Mariboru

mi je izplačala po smrti moje matere g. Apolonije Ribič pripadajočo podporo točno in kulantno, za kar se ji najiskrenejše zahvaljujem in jo vsestransko priporočam.

Studenci, dne 15. dec. 1932.

Anton Ribič

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**

14 karatno originalno ameriansko

zlato nalivno pero

all pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio welt«. Naroča se Administration der »Radio welt« Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Najfinejši rum
Brandy
Pristna slivovka
ter vse vrste likerjev itd. na debelo in na drobno

JAKOB PERHAVEC

tvornica likerjev, desertnih vin in sirupa

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 9. / TELEFON 25-80